

ПОРТФОЛІО ВЧИТЕЛЯ – ЯК УЗАГАЛЬНЕННЯ І СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЙОГО ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЯГНЕНЬ

В.А.Кириченко

Україна, м.Запоріжжя, Державний навчальний заклад “Запорізьке вище професійне училище “Моторобудівник”

Сучасна освіта в умовах переходу на національну модель потребує “нового” типу вчителя - такого, що творчо думає, володіє сучасними освітніми технологіями та методами навчання, прийомами психолого-педагогічної діагностики, способами самостійного конструювання педагогічного процесу в умовах конкретної практичної діяльності, умінням прогнозувати свій кінцевий результат.

Проблема становлення і розвитку професіоналізму вчителя є загальнодержавною, вирішенню якої відводиться пріоритетне значення. Не випадково основною метою освіти стає не проста сукупність знань, умінь і навичок, а заснована на них особиста, соціальна і професійна компетентність - уміння самостійно добувати, аналізувати і ефективно використовувати інформацію, уміння раціонально й ефективно жити і працювати у світі, що швидко змінюється.

Загальна середня освіта є основним пріоритетним напрямком в освітній політиці країни, а педагог - один з тих, хто втілює її в життя. Вчитель є головною дійовою особою будь-яких освітніх перетворень, які вимагають від нього переорієнтації його діяльності на нові педагогічні цінності, що, у свою чергу висвітлює одну з головних проблем у роботі по підвищенню профмайстерності педагогів - формування дослідницької культури [2, с. 2]. Сьогодні вчитель поставлений в такі умови, коли опанування дослідницькими навичками виступає обов'язковою умовою його формування як педагогічного суб'єкта згідно з новою парадигмою і методологією освіти. Лише з таким педагогом можна говорити про якісну освіту, оскільки якість освіти - це показник розвитку суспільства, національної культури, національної самосвідомості.

Сьогодні існує багато підходів до формування навичок рефлексії (самооцінки) вчителя. Вчителя не заженеш у формулу “знання - уміння - навички” [1, с. 3], і немає інструменту, яким можна виміряти все благородство душі вчителя, неповторні моменти його творчості у навчальному процесі, що повторюється із дня у день, із року в рік. Нічим не вимірюються в праці вчителя і осяяння, які не виникають ні з чого і нізвідки,

а готуються усім попереднім педагогічним досвідом, його безкінечними діалогами з самим собою.

З іншого боку, у вчителя повинно бути “досьє успіхів”, в якому відображається все цікаве і варте уваги з того, що відбувається в його педагогічній діяльності. Таким “досьє успіхів” може стати “портфоліо педагога” [5, с. 15].

Кожним з нас у рамках спільної методичної теми ведеться власне дослідження за індивідуальною темою. Результати цієї роботи узагальнюються на педагогічних радах, засіданнях методичних комісій та об'єднань вчителів-предметників, публікуються статті в збірках і педагогічних виданнях. У кожного вчителя є науково-методична тека, у якій зібрана та скомпонована по розділах вся інформація про особисту науково-методичну та навчально-виховну діяльність, досягнення, досвід роботи над методичною темою.

Модернізація освіти змушує по-новому поглянути не тільки на форми оцінювання досягнень учнів, а й шукати ефективні форми оцінювання педагогічної і науково-методичної діяльності вчителя. Однією з таких форм може стати портфоліо вчителя, популярне в різних системах освіти.

Що таке портфоліо? В перекладі з англійської - “папка, справа, посада”; з італійської - “папка з документами”, “папка спеціаліста”; з французької - “викладати”, “формулювати”, “нести”, а також “аркуш”, “сторінка” або “досьє”, “зібрання досягнень”.

Портфоліо створюється з відповідною метою, виконує певні завдання, має різні види, тому вчитель може обрати будь-яке з визначень, керуючись поставленими перед ним завданнями. Адже це не просто механічна фіксація здобутків упродовж звітного періоду, це засіб педагогічної діагностики, метод оцінки професіоналізму педагога, що дозволяє продемонструвати усі досягнення вчителя, зміщуючи акцент з оцінки на самооцінку. Це і форма рефлексії, що дозволяє вчителю проаналізувати власну педагогічну діяльність, здійснити якісну оцінку результату і вибудувати план подальшої роботи, підвищити її ефективність. Це й інструмент для забезпечення моніторингу професійного зростання педагога [4, с. 189].

Таким чином, робота над портфоліо розвиває дослідницьку культуру вчителя, удосконалюючи особистісну, соціальну й професійну компетентність – уміння самостійно здобувати, аналізувати й ефективно використовувати інформацію, уміння раціонально працювати у світі, що постійно змінюється. Орієнтуючись на самооцінку і рефлексію, портфоліо вчителя може стати мотиваційною основою діяльності педагога і

сприяти його особистісному розвитку, стимулюючи до самоосвіти й удосконалення професійної підготовки.

В ідеї портфоліо як у сучасній формі представлення професіоналізму педагога якнайкраще реалізується гасло сучасного життя “Освіта впродовж життя”.

Таким чином, робота над створенням портфоліо вирішує чимало завдань, що постають перед сучасним учителем та має широку сферу використання.

Основну мету портфоліо можна визначити як оцінювання роботи педагога по темі самоосвіти, характеру його діяльності, відстежування творчого і професійного зростання, сприяння формуванню навичок рефлексії (самооцінки). У портфоліо збираються матеріали, що регламентують роботу педагогічного працівника.

Головне призначення портфоліо - продемонструвати найбільш значимі результати практичної діяльності для оцінки своєї професійної компетенції, такі як реалізовані проекти, участь в олімпіадах і конкурсах, проведені педагогом дослідження.

Друге важливе призначення портфоліо педагога - це альтернативна форма оцінки професіоналізму і результативності його роботи при проведенні атестації на відповідність заявленій кваліфікаційній категорії чи для її підвищення.

Загальноприйнятої моделі портфоліо не існує, адже портфоліо вчителя підпорядковане обраній меті, і саме вона визначає його тип, відображає індивідуальність автора, рівень його професійної майстерності, намічені ним шляхи до самовдосконалення. Значну роль у формуванні портфоліо відіграє специфіка навчальної дисципліни, у межах якої воно створюється. Робота над створенням портфоліо вимагає від учителя регулярного самомоніторингу, націленості на самовдосконалення.

Підходи до побудови портфоліо можуть бути різними, залежно від індивідуальних особливостей педагога. Необхідно, аби було проаналізовано свою роботу, власні успіхи, узагальнено і систематизовано педагогічні досягнення, об'єктивно оцінено свої можливості і способи подолання труднощів для досягнення вищих результатів.

Серед педагогічних працівників портфоліо завойовує все більшу популярність і стає необхідним для педагогів, котрі підвищують свій професійний рівень. Інакше кажучи, це все те, що ми робили на протязі багатьох років, готуючись до атестації.

Творча активність педагога - це прагнення до перетворюючої діяльності в навчально - виховному процесі, до нестандартних рішень, сприяючих розвитку особистості. Творчий педагог здатний самостійно опанувати нові знання, способи,

прийоми; переосмислити власну діяльність в світлі нових пізнань; розробити нові методи, прийоми, форми, засоби або модифікувати їх; він в змозі ефективно використовувати передовий досвід, знаходити оригінальні рішення нестандартних проблем, змінювати стратегію і тактику залежно від конкретної ситуації, аналізувати і оцінювати поточні і кінцеві результати процесу, а також створювати нові програми і технології навчання, виховання і розвитку дітей.

Без збору матеріалів, що ілюструють практику, без осмислення власних дій, аналізу їх результативності відносно дітей і їх успіхів, готовності до самокритики та самоудосконалення працівник не може стати справжнім фахівцем.

Література:

1. <http://textbook.keldysh.ru/literacy/> (М.М.Горбунов-Посадов, Т.А.Полилова, А.Л.Семенов. Школа на пути к новой грамотности).
2. <http://ps.1september.ru> (Ольга Дашковская. Портфолио: за и против).
3. <http://design.gossoudarev.com/portfolio.html> (Государев И.Б. Веб-портфолио).
4. Волканова В.В. Словник методиста. –К.: 2008.
5. І.В.Кузьменчук. Портфоліо як індивідуальна траєкторія підвищення кваліфікації педагога. // Педагогічний альманах. № 6, 2010.
6. Power Point. Створюємо презентації. Упор. І.В.Скляр. –К., “Редакції загальнопедагогічних газет”, 2004.